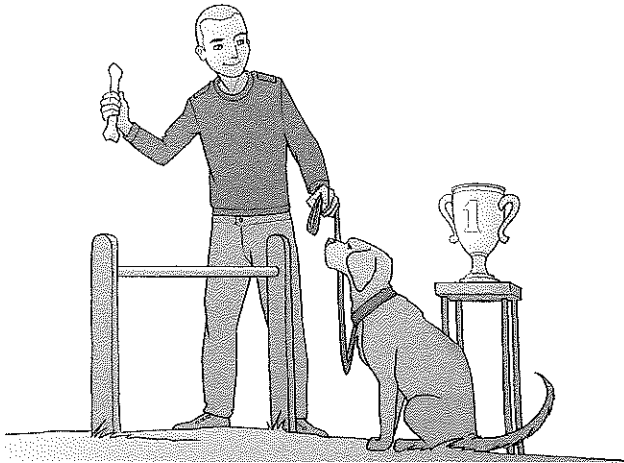

1 Onderstreep de aanwijzend voornaamwoorden.

- 1 Eerst ga je over deze hindernis.
- 2 Dan ren je door die tunnel.
- 3 Je komt uit bij dat hekje.
- 4 En je springt door die band.
- 5 Als we sneller gaan dan die honden,
- 6 win ik die beker en jij deze kluif.

Dit ga je leren

Je leert wat **aanwijzende voornaamwoorden** zijn.

Dit moet je weten

- Met een **aanwijzend voornaamwoord** geef je aan wie of wat je precies bedoelt, alsof je iets of iemand aanwijst.
- Het **aanwijzend voornaamwoord** kan ook voor een **zelfstandig naamwoord** staan, in plaats van het lidwoord.
- Bij een **het-woord** gebruik je 'dit' (dichtbij) of 'dat' (verder weg). Bij een **de-woord** gebruik je 'deze' (dichtbij) of 'die' (verder weg).

Dichtbij

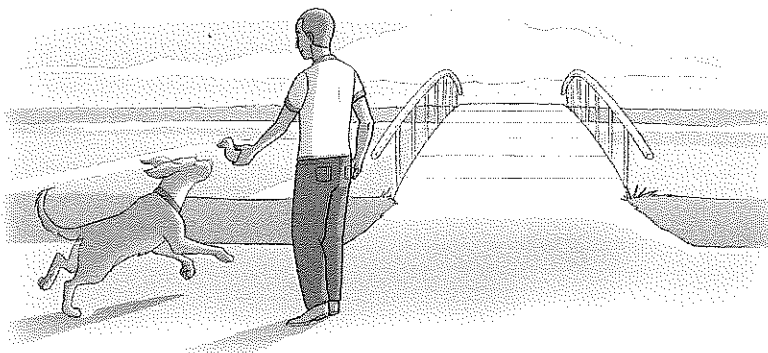
deze jongen
dit meisje
deze kinderen

Verder weg

die jongen
dat meisje
die kinderen

2 Vul het juiste aanwijzend voornaamwoord in.

- 1 Let op, ik gooi dit speeltje in het water.
- 2 Je springt er aan _____ kant hier in en gaat er aan _____ andere kant uit.
- 3 Dan ren je terug over _____ bruggetje daar.
- 4 Trek je niks aan van _____ gegil daar verderop.
- 5 Geniet maar lekker van _____ zwempartij.

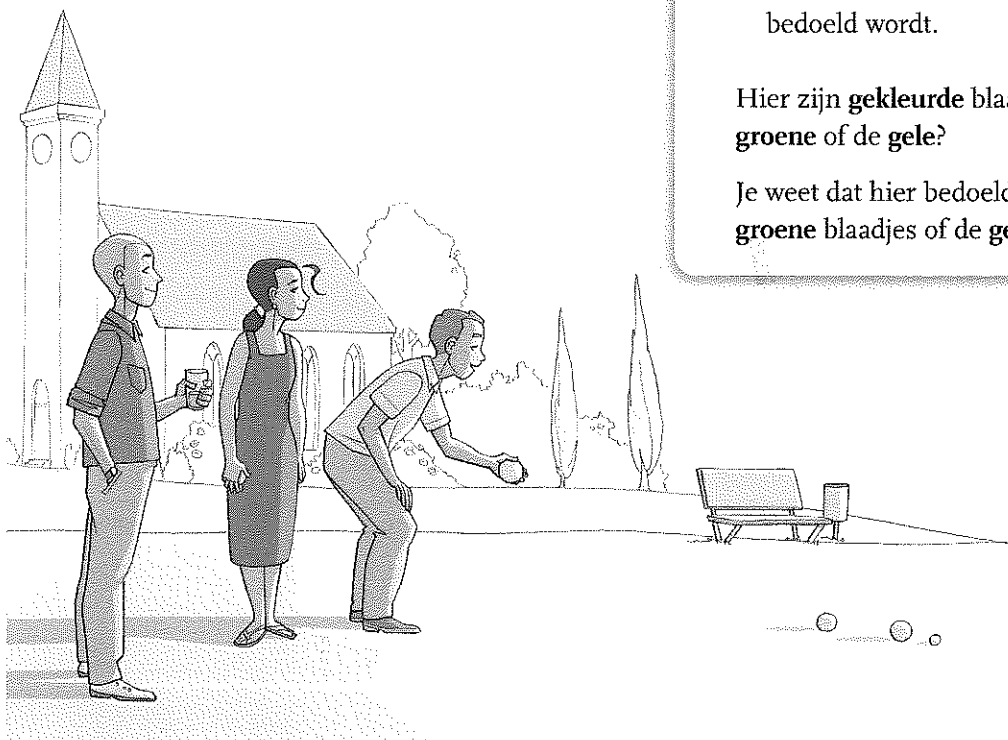

3 Vul het juiste aanwijzend voornaamwoord in.

- 1 Deze beker van mij is groter dan die beker van hem.
- 2 Maar _____ hondje van mij was ook beter dan _____ hondje van hem.
- 3 _____ sprong waarmee het te water ging!
- 4 Op _____ plek, waar we nu staan, is alles goed te zien.
- 5 Bij _____ bruggetje ginds was het veel te vol.

★ 1 Onderstreep het bijvoeglijk naamwoord.

- 1 Jeu de boules is een leuk en rustig spel.
- 2 Je speelt het met grote en zware ballen.
- 3 Je kunt kiezen tussen plastic ballen of metalen.
- 4 Eerst gooi je het lichte, houten balletje.
- 5 Daar moet de grote bal met een hoge of lage worp naar toe.
- 6 Het gaat erom welke bal het dichtst bij het houten balletje ligt.

Dit ga je leren

Je leert dat een **bijvoeglijk naamwoord** ook zonder zelfstandig naamwoord in een zin kan staan.

Dit moet je weten

- Een **bijvoeglijk naamwoord** staat meestal voor een zelfstandig naamwoord.
- Het bijvoeglijk naamwoord kan ook alleen in de zin staan. Het zelfstandig naamwoord staat er dan niet, maar je weet wel welk zelfstandig naamwoord bedoeld wordt.

Hier zijn **gekleurde** blaadjes, wil je de **groene** of de **gele**?

Je weet dat hier bedoeld wordt: wil je de **groene** blaadjes of de **gele** blaadjes?

★ 2 Onderstreep het bijvoeglijk naamwoord. Omcirkel het zelfstandig naamwoord waar het bij hoort.

- 1 Voor jeu de boules heb je een lange en platte **(baan)** nodig.
- 2 Het leukste is een baan in een oud en Frans dorpje.
- 3 Maar wat land met gras is ook goed: kort en glad.
- 4 Zacht of hobbelig zand kun je beter vermijden.
- 5 Dan heb je een speciale en goede werptechniek nodig.

3 Kijk welke zelfstandige naamwoorden niet nodig zijn in de zin. Streep die door.

- 1 Jacco sjuwt met ballen: rode ballen, gele ballen en blauwe ballen.
- 2 Hij krijgt een lamme arm en een zere arm.
- 3 Op het dorpspleintje staan oude mannen en jonge mannen.
- 4 Ze wegen de oude houten ballen of metalen ballen in hun hand.
- 5 Jacco geniet van die peinzende blikken of vastbesloten blikken vlak voor ze gooien.

★ 1 Welk voegwoord past het best in de zin? Streep het andere voegwoord door.

- 1 Rosa helpt haar moeder ~~maar~~/want ze krijgen bezoek.
- 2 Haar moeder bakt vlees ~~en/of~~ Rosa snijdt de groentes.
- 3 Rosa pakt een tomaat ~~maar/of~~ die rolt weg.
- 4 Rosa raapt hem op ~~want/en~~ wast hem af.
- 5 Ze zet het mes erop ~~maar/of~~ de tomaat is helemaal beurs.
- 6 Gooit Rosa de tomaat weg ~~want/of~~ doet ze hem in de soep?

★ 2 a Zet een kruisje als de samengestelde zin uit twee hoofdzinnen bestaat.
 b Zet een rondje als de samengestelde zin uit een hoofdzin en een bijzin bestaat.
 c Kleur de hoofdzin en onderstreep de bijzin.

- 1 Rosa ~~ziet de rommel~~ nadat het eten klaar is.
- 2 Snel gaat ze de tafel dekken want ze veraschuwt afwassen.
- 3 De bel gaat en het bezoek komt binnen.
- 4 Gaan ze meteen aan tafel of drinken ze eerst nog iets?
- 5 Rosa schenkt sap in terwijl ze met haar nichtje babbelt.

3 Maak van de samengestelde zin twee zinnen.
 Omcirkel het voegwoord dat overblijft.

- 1 Haar moeder prijst Rosa want ze heeft goed geholpen.

Haar moeder prijst Rosa. Ze heeft goed geholpen.

- 2 Het bezoek at lekker en de tantes doen de afwas.
-

- 3 Blijft Rosa nog op of gaat ze om negen uur naar bed?
-

- 4 Ze is best moe maar ze ziet haar nichtje niet vaak.
-

- 5 Rosa gaat slapen nadat iedereen naar huis is.
-

Dit ga je leren

Je leert dat er **samengestelde zinnen** zijn die uit twee hoofdzinnen bestaan.

Dit moet je weten

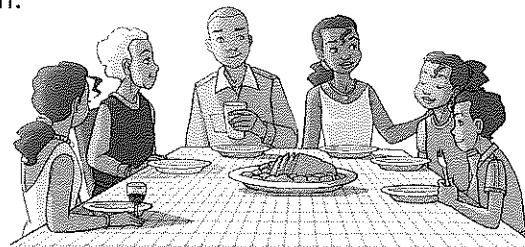
- De twee hoofdzinnen kunnen door een paar voegwoorden worden samengevoegd: **en, maar, want, of**. Welk voegwoord je kiest, hangt af van de betekenis tussen de twee hoofdzinnen.
- In een hoofdzin staan onderwerp en persoonsvorm naast elkaar.

Hij speelt viool **en** zij speelt toneel. → opsomming

Lisa houdt van dansen, **maar** Janne houdt daar helemaal niet van. → tegenstelling

Ik ga niet naar buiten, **want** ik heb geen jas bij me. → reden

Ga je mee **fietsen** **of** heb je geen zin? → keuze

- ★ 1 Klopt de puntkomma in de zin?
Zet een rondje om het goede antwoord.

- 1 Discriminatie komt voor;
veel mensen hebben er last van. (ja) / nee
- 2 Sommige mensen discrimineren;
omdat ze bang zijn. ja / nee
- 3 Schelden doet geen pijn;
je kunt er wel last van hebben. ja / nee
- 4 Berber kan goed leren;
toch wil ze niet meer naar school. ja / nee
- 5 Ze is altijd de pispaal;
ze schelden haar uit. ja / nee
- 6 Sommigen vinden dat zelig;
maar ze helpen niet. ja / nee

Dit ga je leren

Je leert wanneer je een **puntkomma** in een zin gebruikt.

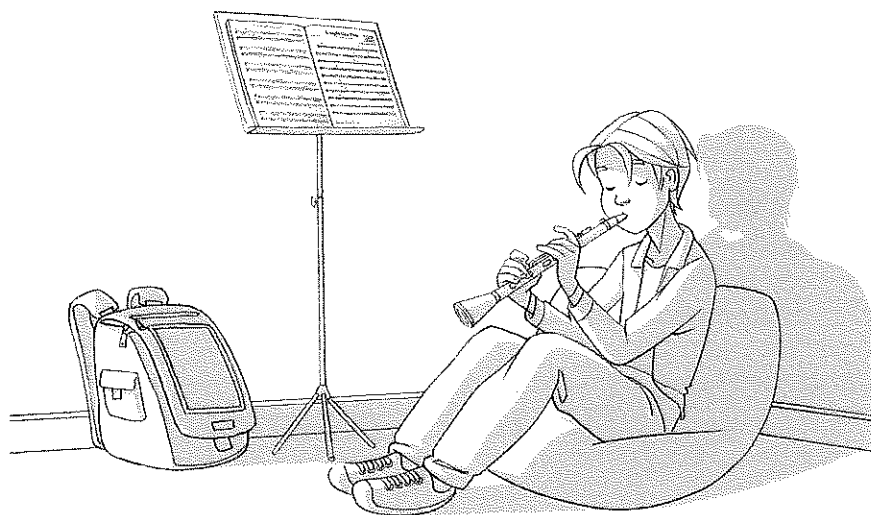
Dit moet je weten

- De **puntkomma** gebruik je tussen twee hoofdzinnen die bij elkaar horen.
- De puntkomma gebruik je als er geen voegwoord staat tussen de zinnen.
- De puntkomma sluit een mededeling in de ene zin af (zoals een punt) en geeft aan dat de mededeling in de volgende zin erbij hoort (zoals een komma).

Morgen is mijn broer jarig; alle vrienden zijn uitgenodigd.

- ★ 2 Zet het goede leesteken op de lege plek. Kies uit puntkomma of komma.

- 1 Twan wordt niet gepest ; hij hoort er gewoon niet bij.
- 2 Rekenpuzzels zijn een hobby van hem hij speelt ook klarinet.
- 3 Zijn klasgenoten vinden dat raar hoewel ze dat niet zeggen.
- 4 Mildred speelt ook klarinet ze durft dat niet te zeggen.
- 5 Zelfs Twan weet dat niet omdat Mildred in alle talen zwijgt.

- 3 Zet het goede leesteken op de lege plek. Kies uit punt, puntkomma of komma.

- 1 Omdat de juf iets merkt , spreekt ze de groep aan.
- 2 Berber steekt haar vinger op zij wil wel wat zeggen.
- 3 Als iemand begint te proesten slaat de juf hard op tafel.
- 4 Dat maakt wel indruk Iedereen zwijgt.
- 5 Juf zegt: 'Pesten is gemeen buitensluiten is even erg.'